

Pradžia>Nagrinėjimas teisme>Civilinės bylos>Teismo sprendimų pripažinimas ir vykdymas>Kaip užtikrinti teismo sprendimo vykdymą? Kaip užtikrinti teismo sprendimo vykdymą?

Bulgarija

1 Kas yra teismo sprendimų vykdymas civilinėse ir komercinėse bylose?

Vykdymas – galutinis teismo proceso etapas. Šiame etape ieškovas, kurio naudai buvo priimtas teismo sprendimas, gali reikalauti, kad kompetentinga vykdymo įstaiga, atsižvelgdama į savo kompetenciją, imtųsi visų įstatyme nustatytų priemonių, kad patenkintų reikalavimą.

Teisė į vykdymą atsiranda įgijus vykdytiną reikalavimą, kuris nėra savanoriškai įvykdytas, ir dokumentą, kuriuo leidžiama priverstinai patenkinti šį reikalavimą.

Vykdymo priemonės:

kilnojamojo turto areštas;

nekilnojamojo turto areštas;

nekilnojamojo turto aprašo sudarymas ir vertinimas;

nekilnojamojo turto pardavimas viešame aukcione;

skolininko banko sąskaitos areštas;

transporto priemonės areštas;

daikto susigrąžinimas;

kilnojamojo turto konfiskavimas;

į įmonės akcijas nukreiptas vykdymas;

priverstinis pareigos grąžinti vaiką vykdymas;

į sutuoktinių turtą nukreiptas vykdymas.

2 Kokia institucija ar institucijos įgaliotos vykdyti šiuos sprendimus?

Bulgarijoje veikia dviejų rūšių vykdyimo pareigūnai (antstoliai):

1. valstybiniai antstoliai;

2. privatūs antstoliai.

Privačių antstolių statusas reglamentuojamas Privataus teismo sprendimų vykdymo įstatyme (bulg. *Zakon za chasnoto sadebno izpalnenie*, toliau – ZChSI). ZChSI 2 straipsnyje privatus antstolis apibrėžiamas kaip pareigūnas, kuriam valstybė suteikė įgaliojimus užtikrinti privačių reikalavimų įvykdymą.

3 Kokiomis sąlygomis priimamas vykdomasis dokumentas arba sprendimas?

3.1 Procedūra

Pagal Civilinio proceso kodekso (bulg. *Grazhdanski protsesualen kodeks*, toliau – GPK) 404 straipsnį vykdomoji byla gali būti pradėta remiantis toliau nurodytais pagrindais:

1. *res judicata* galių turintys teismo sprendimai ir nutartys; apeliacinio teismo sprendimai; vykdomieji dokumentai; teisminiai susitarimai; vykdytini teismo sprendimai ir nutartys arba teismo sprendimai ir nutartys, kurie vykdytinais paskelbti iš anksto arba netrukus po to, kai buvo priimti, ir specializuotų arbitražo teismų sprendimai ir tokių teismų patvirtintos taikos sutartys;

2. šalių, išskyrus Bulgariją, teismų priimti sprendimai, nutarimai ir teisminiai susitarimai, jeigu jie Bulgarijoje yra vykdytini be papildomų procedūrų;

3. šalių, išskyrus Bulgariją, teismų priimti sprendimai, nutarimai ir teisminiai susitarimai ir šalių, išskyrus Bulgariją, specializuotų arbitražo teismų priimti sprendimai ir taikos sutartys, jeigu išvardyti dokumentai paskelbiami vykdytiniais Bulgarijoje.

Pagal GPK 405 straipsnį vykdomieji raštai išduodami remiantis rašytiniu prašymu, o jų kopijų nereikia įteikti skolininkui.

Pagal GPK 405 straipsnio 2 dalį toliau nurodyti teismai turi jurisdikciją nagrinėti pateiktas paraiškas:

GPK 404 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais – pirmosios instancijos teismas, kuris nagrinėjo bylą arba priėmė vykdomąjį dokumentą ir, kai dokumentas tampa iš karto vykdytiną, teismo sprendimą arba vykdomąjį dokumentą priėmęs teismas;

GPK 404 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytais atvejais – teismas, kuris turi kompetenciją sankcionuoti vykdymą;

Sofijos miesto teismas (bulg. *Sofiyski Gradski Sad*) – dėl vidaus specializuotų arbitražo teismų priimtų sprendimų ir tokių teismų patvirtintų taikos sutarčių arbitražo bylose.

Nutartis, kuriomis patenkinamas arba atmetamas prašymas išduoti vykdomąjį raštą, galima apskųsti per dvi savaites (GPK 407 straipsnis).

Pagal Bulgarijos teisę prašymą išduoti vykdomąjį raštą gali pateikti šalis, išskyrus advokatą, įskaitant šalį, kuri siekia pradėti vykdymą, arba jos atstovą.

Specialių turinio reikalavimų, kurių reikia laikytis norint gauti vykdomąjį raštą, nėra.

Vykdymo išlaidos nustatytos Privataus vykdyto įstatymu (oficialusis valstybės leidinys Nr. 35/2006) nustatytame mokesčių ir išlaidų kainyne.

3.2 Pagrindinės sąlygos

Tam, kad būtų pradėta vykdomoji byla, suinteresuotoji šalis privalo raštu kreiptis į valstybinį ar privatų antstolį ir prie tokio kreipimosi pridėti vykdomąjį raštą arba kitą vykdytiną dokumentą. Prašyme būtina nurodyti pageidaujamą vykdymo būdą, kuris vykdyto metu gali būti pakeistas (GPK 426 straipsnis).

Antstolių jurisdikcija reglamentuojama GPK 427 straipsnyje.

Antstolis privalo skolininkui įteikti rašytinį šaukimą su prašymu per dvi savaites nuo tokio šaukimo įteikimo savanoriškai įvykdyti reikalavimą. Šaukimu skolininkas įspėjamas, kad nepatenkinus reikalavimo bus pradėti vykdyto veiksmai. Šaukime būtina nurodyti nustatytas arešto ir konfiskavimo priemones ir pridėti vykdytiną teismo sprendimą. Tuo atveju, kai raginime skolininko prašoma savanoriškai įvykdyti reikalavimą, antstolis taip pat privalo nurodyti konkrečią dieną, kurią bus sudarytas turto aprašas, ir nusiųsti į turto registrą pranešimą apie konfiskavimą, jeigu vykdymas yra nukreiptas į nekilnojamojo turtą.

Antstolis parengia taikytos arba įgyvendintos priemonės ataskaitą.

Tais atvejais, kai pradinis vykdyto būdas pakeičiamas, antstolis privalo raštu informuoti skolininką apie pakeitimą pagal GPK 428 straipsnį.

Jeigu pradėjus vykdomąją bylą skolininkas neturi oficialaus nuolatinio arba dabartinio adreso, apylinkės teisėjas, atsižvelgdamas į kreditoriaus pateiktą prašymą, privalo paskirti skolininko *ad hoc* atstovą (GPK 430 straipsnis).

4 Vykdyto priemonių paskirtis ir pobūdis

4.1 Į kokį turtą gali būti nukreipiamas vykdymas?

Vykdyto veiksmai gali būti nukreipti į toliau nurodytą skolininko turtą:

kilnojamąjį turtą;
darbo užmokestį;
pajamas iš nekilnojamojo turto, įskaitant nuomos pajamas ir pan.;
banko sąskaitas;
nekilnojamąjį turtą;
komercinių įmonių išleistas akcijas ir obligacijas;

kilnojamojo arba nekilnojamojo turto, įskaitant sutuoktinių turtą, daiktus.

Pagal GPK 442 straipsnį kreditorius gali siekti, kad vykdymas būtų nukreiptas į bet kokią skolininko turimą arba gautiną daiktą.

Pagal GPK 444 straipsnį vykdymo veiksmų negalima nukreipti į:

skolininko ir jo šeimos kasdienio naudojimo daiktus, nurodytus Ministrų tarybos (bulg. *Ministerski savef*) patvirtintame sąraše;

maistą, kurio skolininkui ir jo šeimai reikia prasimaitinti vieną mėnesį arba, jeigu skolininkas yra ūkininkas, iki kito derliaus, arba derliaus ekvivalento kitais žemės ūkio produktais;

kurą, kurio reikia norint tris mėnesius užtikrinti šildymą, maisto gaminimą ir apšvietimą;

mašinas ir įrangą, kurių skolininkui reikia tam, kad jis toliau galėtų verstis savo amatu ar profesine veikla;

skolininkui nuosavybės teise priklausančios žemės dalį (iki 0,5 ha vynuogynų ir kitų pasėlių ir iki 3 ha bendros paskirties laukų, įskaitant mašinas ir padargus, trąšas, augalų apsaugos produktus ir sėklas, kurių reikia vienų metų sėjai);

jei skolininkas yra gyvulių augintojas – vykdymo negalima nukreipti į būtinus darbinius galvijus, visų pirma du kinkomus galvijus, karvę, penkias avis ir ožkas, dešimt bičių avilių ir naminius paukščius, įskaitant pašarą, reikalingą jiems iki kito derliaus arba iki tol, kol jie pradės ganytis ganyklose;

skolininkui nuosavybės teise priklausančią būstą, jeigu skolininkas ir jo šeimos nariai neturi kito būsto, nepaisant to, ar skolininkas gyvena tokiaime būste; jeigu būstas yra didesnis nei reikalinga skolininko ir jo šeimos narių apgyvendinimo poreikiams patenkinti, kaip nurodyta specialiaame Ministrų tarybos patvirtintame reglamente, dalis šio būsto parduodama, jeigu tenkinamos Nuosavybės įstatymo (bulg. *Zakon za sobstvenostta*) 39 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos; kitus daiktus ir gautinas sumas, į kurias pagal įstatymą negalima nukreipti vykdymo.

4.2 Koks yra vykdymo priemonių poveikis?

Tuo atveju, kai raginame skolininko prašoma savanoriškai įvykdyti reikalavimą, antstolis taip pat privalo nurodyti konkrečią dieną, kurią bus sudarytas turto aprašas, ir nusiųsti į turto registrą pranešimą apie konfiskavimą, jeigu vykdymas yra nukreiptas į nekilnojamąjį turtą.

Kilnojamasis turtas areštuojamas arba reikalavimas nustatomas sudarant aprašą.

Areštas ir konfiskavimas skolininkui sukelia toliau nurodytus padarinius:

nuo arešto ir konfiskavimo priemonių nustatymo momento skolininkas negali disponuoti gautinomis sumomis ar turtu (nekilnojamuoju ar kilnojamuoju), jis taip pat negali keisti turto, sumažinti jo vertės ar jį sunaikinti, nes už tai gresia ir baudžiamoji atsakomybė. Šie padariniai atsiranda nuo raginimo grąžinti skolą savanoriškai įteikimo dienos.

Areštas ar konfiskavimas kreditoriui sukelia toliau nurodytus padarinius.

Pagal GPK 452 straipsnio 1 dalį bet koks disponavimas areštuotu kilnojamuoju turtu arba gautinomis sumomis kreditoriaus ir bet kurio bendraieškio atžvilgiu negalioja, išskyrus atvejus, kai asmuo, kuriam perleistas reikalavimas, gali remtis Nuosavybės įstatymo 78 straipsniu. Pagal pastarąjį straipsnį šalis, kuri teisėtai įsigyja kilnojamąjį turtą, arba vertybinių popierių savininkas, net jeigu jis nežinodamas vertybinius popierius įsigyja iš asmens, kuris nėra jų savininkas, įgyja nuosavybės teisę, išskyrus atvejus, kai norint perduoti nuosavybės teises reikalingas notaro potvarkis arba notaras turi patvirtinti sandorio šalių parašus. Ta pati taisyklė taikoma įgyjant daiktines teises į kilnojamąjį turtą.

Jeigu vykdymo veiksmai yra nukreipti į nekilnojamąjį turtą, prielaida dėl negaliojimo taikoma tik disponavimo sandoriams, kurie buvo sudaryti po prevencinio arešto registracijos dienos (GPK 452 straipsnio 2 dalis).

4.3 Koks yra tokių priemonių galiojimo terminas?

Įstatyme nenustatyti kokie nors su šių priemonių galiojimu susiję terminai. Šiomis priemonėmis siekiama patenkinti kreditoriaus reikalavimą, todėl jos galioja iki vykdomosios bylos pabaigos.

5 Ar yra galimybė apskūsti sprendimą dėl tokios priemonės skyrimo?

Teisių gynimo priemonės, kuriomis galima pasinaudoti vykdymo procese, išdėstytos GPK 39 skyriaus I ir II skirsniuose.

Vykdymo veiksmus, įskaitant atskiras vykdymo priemones, apskūsti gali toliau nurodytos šalys:

kreditorius gali paduoti skundą, jeigu antstolis atsisako vykdyti konkretų veiksma ir sustabdyti arba nutraukti vykdymo veiksmus;

skolininkas gali apskūsti antstolio nutartį dėl baudos skolininkui skyrimo ir dėl vykdymo nukreipimo į turtą, kuris, skolininko manymu, yra neliečiamas, skolininkas taip pat gali apskūsti kilnojamojo turto konfiskavimą arba skolininko iškeldinimą iš nekilnojamojo turto remdamasis tuo, kad antstolis nepateikė pranešimo, ir nutartis dėl išlaidų sumokėjimo;

trečiosios šalys (ne vykdomosios bylos šalys) gali paduoti skundą dėl antstolio veiksmų tik tais atvejais, kai vykdymo veiksmai yra nukreipti į jų daiktus,

kuriomis jos disponuoja arešto, konfiskavimo arba reikalavimo įvykdymo dieną;

trečioji šalis gali paduoti skundą dėl nekilnojamojo turto susigrąžinimo tik jeigu ji disponavo tuo turtu iki dienos, kurią buvo pareikštas šiuo metu vykdomas reikalavimas (GPK 435 straipsnis);

jeigu buvo rengiamas viešas aukcionas, nutartį, kuria priteisiamas turtas, gali apskūsti užstatą sumokėjusi šalis ir ji tai turi padaryti ne vėliau kaip paskutinę aukciono dieną, kreditorius, kuris pateikė pasiūlymą aukcione ir kuris neprivalėjo sumokėti užstatą, arba skolininkas, remdamasis tuo, kad aukcionas buvo neteisėtas arba kad turtas buvo parduotas ne didžiausią kainą pasiūliusiam aukciono dalyviui.

Pagal GPK 436 straipsnį skundai turi būti paduodami per vieną savaitę nuo ginčijamo veiksmo atlikimo dienos, jeigu šalis dalyvavo atliekant veiksma arba gavo šaukimą atvykti, o visais kitais atvejais – per vieną savaitę nuo pranešimo dienos. Skundai paduodami per apygardos teismo, kuris turi jurisdikciją pagal vykdymo vietą, teritorijoje veikiančią antstolį. Kai paduodamas skundas, antstolis privalo nurodyti ginčijamo veiksmo motyvus.

Šie skundai nagrinėjami uždareme teismo posėdyje, išskyrus trečiųjų šalių pateiktus skundus, kurie nagrinėjami atviraime posėdyje, į kurį kviečiamos visos vykdomosios bylos šalys. Skundai turi būti išnagrinėti per vieną mėnesį.

Padavus skundą, vykdomoji byla nesustabdoma, tačiau teismas gali nuspręsti sustabdyti bylą, kol bus priimtas sprendimas dėl skunde nurodytų teisės klausimų. Jei byla sustabdoma, apie tai iš karto pranešama antstoliui (GPK 438 straipsnis).

6 Ar vykdymo procedūroje taikomi kokie nors apribojimai, visų pirma susiję su skolininko apsauga ir terminais?

GPK 432 straipsnyje aprašyti skirtingi atvejai, kai teismas gali teisėtai sustabdyti vykdymo bylą kreditoriaus prašymu.

Paskutinis naujinimas: 04/08/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.